

ДЕРЖЛІСАГЕНТСТВО  
ДЕРЖАВНЕ СПЕЦІАЛІЗОВАНЕ ГОСПОДАРСЬКЕ  
ПІДПРИЄМСТВО «ЛІСИ УКРАЇНИ»  
ФІЛІЯ «ЛІСОВИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЦЕНТР»  
ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ»



**ЗАТВЕРДЖУЮ**

Директор філії

Сергій ІРКЛІЄНКО

«30» березня 2026 р.

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА**  
**професійного навчання (підвищення кваліфікації)**  
**начальників нижнього, проміжного складу, майстрів нижнього складу**

Термін навчання – 45 годин/1,5 ЄКТС  
Форма навчання – очна або дистанційна,  
з або без відриву від виробництва.

Розробник:  
Вадим МАСЛАЙ - викладач філії  
«Лісовий навчальний центр» ДП  
«Ліси України»

СХВАЛЕНО на засіданні Педагогічної ради  
філії «Лісовий навчальний центр» ДП «Ліси України»  
протокол № 2 від «27» березня 2026 р.

**Боярка – 2026**

**Рецензенти:**

**Білоус М. М.** – доцент кафедри лісівництва Національного університету біоресурсів і природокористування України Міністерства освіти і науки України, кандидат сільськогосподарських наук.

**Сендонін С. Є.** - доцент кафедри лісівництва Національного університету біоресурсів і природокористування України Міністерства освіти і науки України, кандидат сільськогосподарських наук.

## РЕЦЕНЗІЯ

на Освітню програму професійного навчання  
(підвищення кваліфікації) начальників нижнього, проміжного складу,  
майстрів нижнього складу  
розроблену філією «Лісовий навчальний центр» ДП «Ліси України»

Рецензована освітня програма розроблена відділом навчання та розвитку персоналу філії «Лісовий навчальний центр» ДП «Ліси України».

**Метою освітньої програми** є підвищення рівня професійної компетентності начальників нижнього та проміжного складів і майстрів нижнього складу, які організують приймання, облік, зберігання, сортування та відвантаження лісопродукції, забезпечують достовірність даних електронного обліку, проводять контроль якості лісоматеріалів, дотримання вимог законодавства, охорони праці та пожежної безпеки.

**В освітній програмі визначено** перелік професійних знань, умінь і навичок, необхідних для якісного виконання посадових обов'язків. Значну увагу приділено нормативно-правовому забезпеченню обігу деревини, класифікації та обміру круглих лісоматеріалів, організації складських процесів, лісопромислової логістиці, використанню сучасного лісоскладського устаткування, веденню електронного обліку деревини, а також питанням безпечної експлуатації вантажопідіймальних механізмів і транспортних засобів.

**Навчальний план** відповідає меті та завданням освітньої програми. Структура модулів забезпечує послідовне формування управлінських, правових і виробничо-технологічних компетентностей слухачів. Оптимальне співвідношення теоретичної підготовки, практичних занять і самостійної роботи сприяє систематизації знань та їх практичному застосуванню в умовах виробництва.

**Професійне навчання орієнтоване на** формування системного підходу до організації роботи нижнього та проміжного складів, підвищення ефективності використання ресурсів, запобігання втратам лісопродукції та забезпечення виробничої дисципліни.

**Висновок:** освітня програма відповідає сучасним вимогам до підвищення кваліфікації керівників нижнього та проміжного складів і майстрів нижнього складу, є змістовно наповненою, практично орієнтованою та може бути рекомендована до впровадження в освітній процес.

*Рецензент доцент, кафедри лісівництва Національного університету біоресурсів і природокористування України, кандидат сільськогосподарських наук, доцент Максим БІЛОУС.*

24.03.2026,  
(дата)

  
(підпис)

## РЕЦЕНЗІЯ

на Освітню програму професійного навчання  
(підвищення кваліфікації) начальників нижнього, проміжного складу,  
майстрів нижнього складу  
розроблену філією «Лісовий навчальний центр» ДП «Ліси України»

Рецензована освітня програма розроблена відділом навчання та розвитку персоналу філії «Лісовий навчальний центр» ДП «Ліси України».

**Метою освітньої програми** є систематизація та поглиблення професійних знань слухачів, формування управлінських і виробничо-технологічних компетентностей, необхідних для організації ефективної роботи нижнього та проміжного складів, забезпечення належного обліку, збереження та відпуску лісопродукції.

**В освітній програмі визначено** зміст підготовки, який охоплює правові, організаційні, технологічні та безпекові аспекти діяльності складського господарства. Передбачено вивчення нормативно-правової бази у сфері лісового господарства, порядку приймання й обліку круглих лісоматеріалів, класифікації та методів їх обміру, організації лісоскладських робіт, логістики матеріальних потоків, а також питань охорони праці та пожежної безпеки. Зміст програми забезпечує формування у слухачів цілісного розуміння виробничого процесу та відповідальності за результати діяльності підрозділу.

**Навчальний план** структурований за модульним принципом, що забезпечує послідовність і логічність засвоєння матеріалу. Поєднання теоретичної підготовки, практичних занять і самостійної роботи сприяє закріпленню отриманих знань та їх застосуванню у професійній діяльності. Обсяг навчального часу є обґрунтованим і відповідає поставленим завданням.

**Професійне навчання орієнтоване** на підвищення ефективності управління складськими процесами, забезпечення достовірності обліку деревини, раціонального використання ресурсів і дотримання вимог безпеки праці.

**Висновок:** освітня програма є актуальною, методично виваженою та відповідає сучасним вимогам до підвищення кваліфікації начальників нижнього, проміжного складу та майстрів нижнього складу. Може бути рекомендована до впровадження в освітній процес.

*Рецензент: доцент кафедри лісівництва Національного університету біоресурсів і природокористування України, кандидат сільськогосподарських наук, доцент Сергій СЕНДОНІН.*

*24.03.2026р.*

(дата)

  
(підпис)

**ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА**  
**до освітньої програми підвищення кваліфікації начальників**  
**нижнього, проміжного складу, майстрів нижнього складу**

Освітня програма та навчальний план програми підвищення кваліфікації начальників нижнього складу, начальників проміжного складу, майстрів нижнього складу розраховані на підвищення професійного рівня керівників та спеціалістів, які за посадовими обов'язками організовують і забезпечують приймання, облік, зберігання, сортування, відвантаження та контроль руху лісопродукції на нижніх і проміжних складах філій ДП «Ліси України», здійснюють управління персоналом складу, забезпечують дотримання вимог чинного законодавства у сфері обігу деревини, охорони праці та пожежної безпеки.

Посадові особи складів відіграють ключову роль у виробничому ланцюгу «лісосіка – склад – реалізація», забезпечуючи прозорість обліку, збереження якості лісопродукції, недопущення втрат, порушень та зловживань під час її зберігання і транспортування. У зв'язку з впровадженням сучасних підходів до управління лісовими ресурсами, функціонуванням системи електронного обліку деревини та підвищенням вимог до виконання посадовими особами своїх обов'язків, зростає необхідність системного оновлення знань і вдосконалення практичних навичок керівних працівників та працівників, які задіяні в процесах вивезення, обліку та переміщення круглих лісоматеріалів на проміжних та нижніх складах.

**Метою освітньої програми є:** поглиблення знань слухачів з правових, організаційних та технологічних аспектів діяльності нижніх і проміжних складів; формування цілісного розуміння процесів приймання, обліку, зберігання та відвантаження лісопродукції; удосконалення управлінських компетентностей і відповідального ставлення до виконання посадових обов'язків, необхідних для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

**Завдання освітньої програми** полягає у вдосконаленні професійних знань, умінь і навичок слухачів, необхідних для ефективної організації роботи нижніх і проміжних складів, забезпечення належного приймання, обліку, зберігання та відвантаження лісопродукції, дотримання вимог чинного лісового, трудового та антикорупційного законодавства, впровадження системи електронного обліку деревини, здійснення контролю за якістю та збереженням лісоматеріалів, запобігання втратам і порушенням у сфері обігу деревини, а також забезпечення безпечних умов праці та пожежної безпеки під час виконання складських робіт.

Освітня програма складається з 4 модулів та 23 тем, що охоплюють правові, управлінські, технологічні та безпекові аспекти діяльності складського господарства. Заняття проводяться відповідно до кваліфікаційного рівня

слухачів. Методика навчання ґрунтується на аналізі та практичному застосуванні чинних нормативно-правових актів, галузевих стандартів, практичних кейсів з діяльності складів, використанні сучасних інформаційних технологій, зокрема системи електронного обліку деревини, а також аналізі типових виробничих ситуацій.

За результатами опанування освітньої програми слухач повинен знати:

- нормативно-правові акти, що регулюють порядок обігу, зберігання, транспортування та реалізації лісопродукції;
- основи лісового, земельного, трудового та антикорупційного законодавства;
- порядок функціонування та використання системи електронного обліку деревини;
- вимоги до приймання, обміру, сортування та обліку круглих лісоматеріалів;
- правила штабелювання, зберігання та маркування лісопродукції;
- порядок проведення інвентаризації, оформлення документів щодо нестач і списання;
- основи управління персоналом складу;
- вимоги законодавства з охорони праці та пожежної безпеки при виконанні складських робіт.

Уміти:

- організовувати роботу нижнього та проміжного складу відповідно до виробничих завдань;
- здійснювати контроль за прийманням, обліком та відвантаженням лісопродукції;
- забезпечувати належне ведення електронного обліку деревини та фотофіксацію;
- проводити перевірку відповідності фактичних обсягів і якості лісоматеріалів обліковим даним;
- виявляти та запобігати порушенням у сфері обігу деревини;
- організовувати безпечне виконання вантажно-розвантажувальних робіт;
- приймати управлінські рішення в межах посадових повноважень;
- забезпечувати дотримання працівниками складу вимог охорони праці та пожежної безпеки.

Термін навчання – 45 академічних годин / 1,5 кредиту ЄКТС, з яких 28 годин передбачає теоретичну підготовку в онлайн-форматі без відриву від виробництва, (частина тем передбачена до самостійного опрацювання слухачами відповідно до списку літератури), 8 годин приділено практичній підготовці<sup>1</sup> з відривом від виробництва. Підсумковий контроль знань розрахований на 2

<sup>1</sup> За умови закінчення воєнного стану та виконання заходів безпеки слухачами під час практичних занять. До закінчення воєнного стану, заняття проводяться в он-лайн форматі.

години. Розподіл модулів та тем має орієнтовний характер, послідовність і кількість годин за модулями та темами може змінюватись в межах визначеного часу передбаченого освітньою програмою.

Форма навчання – очна або дистанційна, з або без відриву від виробництва.

Перед початком навчання слухачі проходять вхідне тестування (вхідний контроль знань), яке проводиться з метою визначення початкового рівня підготовки, оцінювання наявних знань та компетентностей, а також для адаптації змісту освітньої програми до потреб слухачів.

Під час навчання передбачено виконання розрахункової роботи слухачами для формування необхідних знань та навичок відповідно до виконуваних ними посадових обов'язків.

Навчання за програмою завершується підсумковим контролем знань (тести, виконання практичних завдань тощо). Після успішного проходження контролю знань філія «Лісовий навчальний центр» ДП «Ліси України» видає слухачу сертифікат встановленого зразка.

**НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН**  
**підвищення кваліфікації начальників нижнього, проміжного складу,**  
**майстрів нижнього складу**

Освітньо-кваліфікаційний рівень – бакалавр, магістр

Кількість годин/кредитів ЄКТС – 45 / 1,5 ЄКТС

Форма підсумкового контролю – підсумкове тестування

№ п/п	Найменування модулів та тем	Всього годин	у т. ч.			КЗ
			лекції	ПЗ	СРС	
1	2	3	4	5	6	7
<b>Загальна складова</b>						
<b>1</b>	<b><u>Модуль 1. Основи управління</u></b>	<b>6</b>	<b>4</b>		<b>2</b>	
1.1	Управління процесами підприємства	2			2	
1.2	Ідентифікація небезпек	2	2			
1.3	Комунікація та лідерство	2	2			
<b>2</b>	<b><u>Модуль 2. Основи правознавства</u></b>	<b>11</b>	<b>9</b>		<b>2</b>	
2.1	Земельне та лісове законодавство України	2	2			
2.2	Антикорупційне законодавство України	2	2			
2.3	Законодавство у сфері охорони праці	2	1		1	
2.4	Навчання та інструктажі з охорони праці	2	1		1	
2.5	Особливості атестації робочих місць за умовами праці	1	1			
2.6	Страховання від нещасних випадків та профзахворювань на виробництві	2	2			
<b>Галузева складова</b>						
<b>3</b>	<b><u>Модуль 3. Організація ведення складського господарства</u></b>	<b>10</b>	<b>5</b>	<b>4*</b>	<b>1</b>	
3.1	Круглі лісоматеріали: обміри та облік. Оцінка вад деревини	3		3*		
3.2	Національні та галузеві нормативні документи при прийманні і відпуску лісоматеріалів круглих. Класифікація матеріалів круглих. Методи обміру та обліку лісоматеріалів	3	1	1*	1	
3.3	Сучасні технології і устаткування для лісоскладських робіт	2	2			
3.4	Лісопромислова логістика	2	2			
<b>4</b>	<b><u>Модуль 4. Охорона праці та пожежна безпека</u></b>	<b>16</b>	<b>10</b>	<b>4*</b>	<b>2</b>	
4.1	Електробезпека на підприємстві	1	1			
4.2	Безпека при виконанні вантажно-розвантажувальних робіт	2		2*		
4.3	Безпека під час експлуатації вантажопідіймальних кранів, підіймальних пристроїв і відповідного обладнання	2	2			
4.4	Безпека під час експлуатації навантажувачів	2		2*		
4.5	Організація безпечної роботи транспортних засобів	2	2			
4.6	Ідентифікація вибухонебезпечних предметів	1	1			
4.7	Засоби захисту на підприємстві	2	1		1	

<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>	<b>4</b>	<b>5</b>	<b>6</b>	<b>7</b>
4.8	Охорона лісів від пожеж. Нормативно-правові акти	1	1			
4.9	Надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах	2	2			
4.10	Аптечка домедичної допомоги в лісовому господарстві та особливості її комплектації	1			1	
<b>5</b>	<b>Контроль знань</b>	<b>2</b>				<b>2</b>
5.1	Підсумковий контроль знань	2				2
	<b>Всього за програмою</b>	<b>45</b>	<b>28</b>	<b>8*</b>	<b>7</b>	<b>2</b>

*\* За умови закінчення воєнного стану та виконання заходів безпеки слухачами під час практичних занять. До закінчення воєнного стану, заняття проводяться в онлайн форматі.*

## ПРОГРАМА КУРСУ

### Загальна складова

#### Модуль 1. Основи управління.

##### **Тема 1.1. Управління процесами підприємства.**

Сутність управління, сфери і типи управління. Принципи управління як об'єктивні правила управлінської поведінки. Методи управління виробництвом. Функції управління та їх взаємозв'язок з методами. Сутність стратегічного планування, основні етапи. Місія і стратегічні цілі підприємства. Мотивація персоналу. Бізнес-планування, його призначення і роль в системі передбачення перспектив розвитку виробництва. Планування соціального і економічного розвитку підприємства. Оперативне планування діяльності виробничих підрозділів підприємства.

##### **Тема 1.2. Ідентифікація небезпек.**

Поняття небезпеки та її роль у системі управління охороною праці. Основні категорії небезпек на підприємствах лісової галузі: фізичні, хімічні, біологічні, психофізіологічні, техногенні. Класифікація та джерела небезпек. Методи виявлення та оцінки небезпек: спостереження, аналіз подій, опитування персоналу, використання контрольних списків (чек-листів). Використання карт ризиків та матриць небезпек як інструментів для візуалізації потенційних загроз. Інтеграція процесу ідентифікації небезпек у загальну систему управління охороною праці на підприємстві.

##### **Тема 1.3. Комунікація та лідерство.**

Управління, прогнозування, попередження, регулювання та вирішення конфлікту. Лідерство, мотивація команди, управлінські техніки. Навички управління та лідерства у контексті лісового господарства.

#### Модуль 2. Основи правознавства.

##### **Тема 2.1. Земельне та лісове законодавство України.**

Законодавчі акти, що регулюють земельні та лісові відносини. Основні положення Земельного та Лісового кодексів України. Власність на землю та ліси. Порядок надання земель та лісів у користування. Перехід прав на землю та ліси. Порядок зміни цільового призначення, вилучення та надання у користування різних за цільовим використанням земель. Плата за використання земель. Державне управління та державний контроль у сфері використання земель та лісів. Відповідальність за порушення вимог лісового та земельного законодавства України.

##### **Тема 2.2. Антикорупційне законодавство України.**

Права та обов'язки, керівника, посадових осіб усіх рівнів, працівників. Заборонені корупційні практики. Відповідальне лідерство, ділова репутація та добросовісність. Норми професійної етики. Правовий статус Уповноваженого.

##### **Тема 2.3. Законодавство у сфері охорони праці.**

Основні положення Закону України "Про охорону праці". Основні законодавчі акти з охорони праці. Основні принципи державної політики в галузі

охорони праці. Відшкодування працівникам збитків, завданих нещасними випадками та профзахворюваннями. Відповідальність за порушення законодавчих та інших нормативних актів про охорону праці, за створення перешкоди діяльності посадових осіб органів державного нагляду за охороною праці і представників професійних спілок.

#### **Тема 2.4. Навчання та інструктажі з охорони праці.**

Основні поняття та положення щодо організації навчання працівників з питань охорони праці як складової системи управління безпекою праці на підприємстві. Розкривається сутність інструктажів з питань охорони праці, їх класифікація та порядок проведення, а також вимоги та періодичність проведення навчання і перевірки знань працівників з питань охорони праці. Висвітлюються питання документального оформлення, відповідальності за дотримання вимог охорони праці та значення навчання у запобіганні виробничому травматизму і професійним захворюванням. Основні положення міжнародного стандарту ISO 45001 як системи управління охороною праці та безпекою здоров'я працівників. Структура стандарту, принципи ризик-орієнтованого підходу, вимоги до впровадження, функціонування та постійного вдосконалення системи управління.

#### **Тема 2.5. Особливості атестації робочих місць за умовами праці.**

Поняття атестації робочих місць. Законодавча база щодо атестації. Порядок організації та проведення атестації. Визначення шкідливих і небезпечних факторів на робочих місцях. Участь комісії з атестації. Документальне оформлення результатів. Зв'язок атестації з наданням пільг і компенсацій. Обов'язки роботодавця та права працівників. Періодичність атестації. Контроль з боку Державної служби України з питань праці.

#### **Тема 2.6. Страхування від нещасних випадків та профзахворювань на виробництві.**

Поняття загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасних випадків. Правове регулювання: Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» та інші нормативні акти. Умови та порядок страхування працівників. Права та обов'язки застрахованих осіб і роботодавців. Порядок повідомлення про нещасний випадок, розслідування та оформлення необхідної документації. Компенсаційні виплати, страхові виплати, медико-соціальна допомога постраждалим. Фонд соціального страхування: структура, повноваження, порядок фінансування.

### **Галузева складова**

#### **Модуль 3. Організація ведення лісового господарства.**

##### **Тема 3.1 Круглі лісоматеріали: обміри та облік. Оцінка вад деревини.**

Законодавча база. Загальні засади стандартизації. Характеристичні ознаки деревини та способи їх вимірювання і обліку. Класифікація та облік лісоматеріалів круглих. Методи обліку лісоматеріалів. Встановлення якості лісоматеріалів, в тому числі деревини дров'яної. Ланцюжок постачання деревини та його роль на ринку лісопродукції.

##### **Тема 3.2. Національні та галузеві нормативні документи при прийманні**

## **і відпуску лісоматеріалів круглих. Класифікація матеріалів круглих. Методи обміру та обліку лісоматеріалів.**

Нормативно-правова та галузева база, що регламентує порядок приймання, відпуску та документального оформлення операцій з лісоматеріалами круглими. Класифікація круглих лісоматеріалів за породами, призначенням, розмірами, сортністю та якісними показниками. Методи обміру деревини: поштучний, штабельний, табличний, із застосуванням вимірювальних приладів та електронних систем обліку. Організація первинного обліку, ведення супровідної документації та контроль достовірності даних. Значення дотримання нормативних вимог для забезпечення прозорості обліку, запобігання втратам та підвищення відповідальності посадових осіб.

### **Тема 3.3. Сучасні технології і устаткування для лісоскладських робіт**

Технологічні схеми організування лісоскладських робіт на підприємствах лісової галузі з урахуванням обсягів заготівлі, сортиментної структури деревини та логістичних вимог ринку. Сучасні засоби механізації й автоматизації процесів розвантаження, сортування, штабелювання, відвантаження та переміщення лісоматеріалів як основа підвищення продуктивності праці та зниження собівартості робіт. Характеристика спеціалізованого устаткування: фронтальні й телескопічні навантажувачі, гідроманіпулятори, сортувальні транспортери, вимірювальні комплекси та сканери, їх технічні параметри та експлуатаційні можливості. Принципи раціонального планування території лісоскладу, розміщення устаткування та організації виробничих потоків із мінімізацією переміщень і простоїв транспорту. Вимоги до технічного обслуговування, безпечної експлуатації та підвищення ефективності використання машин і механізмів у сучасних умовах функціонування лісогосподарських підприємств. Інтеграція цифрових рішень та систем електронного обліку деревини як чинник прозорості операцій, оптимізації управління та зміцнення конкурентоспроможності галузі.

### **Тема 3.4. Лісопромислова логістика**

Поняття, завдання та структура лісопромислової логістики в системі управління лісогосподарським підприємством як інтегрованого механізму планування, координації та контролю матеріальних потоків. Організація руху деревини від лісосіки до кінцевого споживача: транспортування, складування, формування товарних партій, облік та контроль ресурсів на всіх етапах логістичного ланцюга. Види транспорту та їх техніко-економічна характеристика, вибір раціональних маршрутів перевезення з урахуванням дорожніх умов, відстаней, сезонності та структури вантажопотоків. Методи оптимізації логістичних витрат і мінімізації простоїв у системі постачання. Інформаційні системи супроводу перевезень, цифровий моніторинг транспорту й електронний облік деревини, як інструменти підвищення прозорості та керованості процесів. Роль логістики у зростанні економічної ефективності, зменшенні втрат ресурсів, забезпеченні безперервності виробничого процесу та зміцненні конкурентоспроможності лісової галузі.

## **Модуль 4 Охорона праці та пожежна безпека**

### **Тема 4.1. Електробезпека на підприємстві.**

Основні вимоги законодавства та нормативно-правових актів з електробезпеки. Класифікація електроустановок. Групи допуску до роботи з електрообладнанням. Організація безпечної експлуатації електроустановок. Види ураження електричним струмом. Заходи електрозахисту: захисне заземлення, занулення, використання діелектричних засобів захисту. Порядок допуску до роботи в електроустановках, оформлення нарядів-допусків. Вимоги до інструктажу та навчання персоналу. Дії працівників у разі аварійних ситуацій, правила надання домедичної допомоги при ураженні електричним струмом.

### **Тема 4.2. Безпека при виконання вантажно-розвантажувальних робіт.**

Класифікація вантажно-розвантажувальних робіт у лісовому господарстві. Основні небезпеки при виконанні ручних та механізованих операцій. Вимоги до організації робочого місця. Вибір та застосування вантажозахоплювальних пристроїв. Вимоги до технічного стану допоміжного обладнання (талі, домкрати, навантажувачі, крани, стропи). Правила розміщення вантажів. Нормативна база та галузеві інструкції. Дії у випадку аварійних ситуацій.

### **Тема 4.3. Безпека під час експлуатації вантажопідіймальних кранів, підіймальних пристроїв і відповідного обладнання.**

Типи вантажопідіймальних механізмів, що застосовуються в лісогосподарських підприємствах. Основні нормативні документи. Вимоги до монтажу, налагодження та технічного обслуговування вантажопідіймального обладнання. Паспортизація, технічні огляди, реєстрація, допуск до експлуатації. Захисні пристрої та системи сигналізації. Відповідальність посадових осіб. Типові помилки під час експлуатації. Алгоритм дій у разі виявлення несправностей або аварійних ситуацій.

### **Тема 4.4. Безпека під час експлуатації навантажувачів.**

Види навантажувачів, правила експлуатації та обслуговування. Перевірка технічного стану, вимоги безпеки при керуванні та транспортуванні вантажів. Нормативна база. Відповідальність персоналу.

### **Тема 4.5. Організація безпечної роботи транспортних засобів.**

Організація безпечної роботи транспортних засобів, комплекс заходів, спрямованих на запобігання нещасним випадкам та травматизму під час експлуатації та руху транспорту. Забезпечення належного технічного стану транспортних засобів. Дотримання правил дорожнього руху та правил внутрішнього розпорядку. Проведення інструктажів з безпеки, медичний контроль водіїв.

### **Тема 4.6. Ідентифікація вибухонебезпечних предметів.**

Основні типи вибухонебезпечних предметів, що можуть бути виявлені на території лісових масивів. Типові ознаки ВВП. Порядок дій при їх виявленні. Вимоги до організації безпечної роботи у потенційно небезпечних зонах. Взаємодія з вибухотехнічними службами та ДСНС.

### **Тема 4.7. Засоби захисту на підприємстві.**

Класифікація засобів індивідуального (ЗІЗ) та колективного захисту (ЗКЗ). Призначення, конструкція та сфери застосування ЗІЗ. Вимоги до зберігання та використання. Обов'язки працівників та роботодавця щодо забезпечення та контролю використання засобів захисту. Огляд законодавчої та нормативної бази. Роль ЗІЗ і ЗКЗ у запобіганні професійним захворюванням та травмам. Порушення та відповідальність.

#### **Тема 4.8. Охорона лісів від пожеж. Нормативно-правові акти.**

Класифікація лісових пожеж. Причини виникнення пожеж у лісах, основні фактори ризику. Пожежонебезпечні періоди. Основні положення Лісового кодексу України, Правил пожежної безпеки в лісах України, інструкцій та інших нормативних документів. Вимоги до організації пожежної охорони на підприємствах лісової галузі. Планування, створення мінералізованих смуг, обладнання пунктів пожежогасіння. Дії персоналу при виявленні пожежі. Відповідальність за порушення правил пожежної безпеки.

#### **Тема 4.9. Надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах.**

Поняття домедичної допомоги та правові аспекти її надання. Класифікація невідкладних станів: зупинка дихання, кровотеча, втрата свідомості, епілепсія, травми, опіки, ураження струмом тощо. Алгоритм дій при наданні допомоги: оцінка стану постраждалого, виклик екстрених служб, проведення базових заходів підтримки життєдіяльності (відновлення дихання, зупинка кровотечі, серцево-легенева реанімація). Психологічна підтримка постраждалого. Практичні аспекти застосування аптечки та імпровізованих засобів. Вимоги до підготовки персоналу до надання домедичної допомоги на виробництві.

#### **Тема 4.10. Аптечка домедичної допомоги в лісовому господарстві та особливості її комплектації.**

Склад аптечки: засоби для зупинки кровотечі, перев'язувальні матеріали, антисептики, медичні рукавички, засоби для іммобілізації тощо. Особливості комплектації аптечок з урахуванням специфіки роботи в польових умовах: віддаленість від медичних закладів, тривале перебування на відкритому повітрі, ризику травмування. Вимоги до маркування, зберігання та періодичної перевірки придатності засобів. Відповідальність керівництва за забезпечення аптечками всіх структурних підрозділів.

## ЛІТЕРАТУРА

1. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 23.09.1999 № 1105-XIV [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text> (дата звернення: 20.02.2026).
2. Правила пожежної безпеки в лісах України: затв. наказом Держкомлісгоспу України від 27.12.2004 № 249 [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0328-05#Text> (дата звернення: 20.02.2026).
3. Мінімальні вимоги щодо безпеки і здоров'я на роботі працівників лісового господарства та під час виконання робіт із зеленими насадженнями: НПАОП 02.0-7.01-23 [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2167-23> (дата звернення: 20.02.2026).
4. Правила перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні: наказ Міністерства транспорту України від 14.10.1997 № 363 [Електронний ресурс]. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0128-98#Text> (дата звернення: 24.02.2026).
5. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 05.04.2007 № 877-V [Електронний ресурс]. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text> (дата звернення: 24.02.2026).
6. ДСТУ ISO 45001:2019. Системи управління охороною здоров'я та безпекою праці. Київ: Нац. орган стандартизації України, 2019. 48 с.
7. ДСТУ 2272:2006. Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять. Київ: Держспоживстандарт України, 2006. 30 с.
8. ДСТУ 2273:2006. Протипожежна техніка. Терміни та визначення основних понять. Київ: Держспоживстандарт України, 2006. 34 с.
9. Про схвалення Державної стратегії управління лісами України до 2035 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1777-р [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-2021-%D1%80#Text> (дата звернення: 20.02.2026).
10. Білоус М. М., Виговський А. Ю. Лісозаготівля і транспорт лісу : підручник. Київ : КОМПРИНТ, 2022. 607 с.
11. Білоус М. М., Виговський А. Ю. Лісові дороги і транспорт лісу : підручник. Київ: КОМПРИНТ, 2023. 436 с.
12. Виговський А. Ю., Білоус М. М. Лісогосподарські машини та знаряддя : підручник. Київ: КОМПРИНТ, 2021. 506 с.
13. Шкіря Т. М. Машини та обладнання лісосічних і лісоскладських робіт : підручник. Львів : Тріада Плюс, 2005. 436 с.

14. Цаль-Цалко Ю. С., Мороз Ю. Ю., Гайдучок Т. С. Організація та управління лісогосподарським виробництвом: навч. посіб. Житомир: Євро-Волинь, 2022. 448 с.
15. Сенько Є. І. Організація, планування та управління на підприємствах лісового господарства: навч. посіб. Київ: НУБіП України, 2019. 412 с.
16. Бакай Б. Я. Метод оцінювання виробничого потенціалу підйимально-транспортувальних машин маніпуляторного типу на лісових складах // Лісове господарство. 2013. Вип. 39.1. С. 34–39.
17. Бакай Б. Я. Основні принципи розроблення аналітичної моделі процесу захоплення лісоматеріалів грейфером мобільної навантажувальної машини // Науковий вісник НЛТУ України. 2012. Вип. 22.15. С. 164–169.
18. Бакай Б. Я. Системний аналіз технологічних процесів лісоскладських робіт // Науковий вісник НЛТУ України. – 2017. – Вип. 27(5). – С. 85–91.
19. Лакида П. І., Кравець П. В. Лісова політика: навч. посіб. Київ: ФОП Майдаченко, 2019. 227 с.
20. Синякевич І. М. Економіка лісокористування: підручник. Львів: ІЗМН, 2007. 402 с.
21. Зінь Е. А., Турченко М. О. Планування діяльності підприємства : підручник. Київ: Професіонал, 2004. 320 с.
22. Кнейслер О. А. Фінансовий менеджмент: підручник. Тернопіль: Економічна думка, 2018. 487 с.
23. Крикавський Є. В. Логістика підприємства: навч. посіб. – Львів: Львівська політехніка, 2016. – 320 с.
24. Колот А. М. Управління персоналом: підручник. – Київ: КНЕУ, 2018. – 500 с.
25. Балабанов І. Т. Управління матеріальними потоками: підручник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2017. – 384 с.
26. Гордієнко М. І., Ковальчук В. О. Основи лісоексплуатації: навч. посіб. – Київ: НУБіП України, 2020. – 288 с.
27. ДСТУ EN 1316-1:2019. Лісоматеріали круглі листяних порід. Класифікація за якістю. Частина 1. Дуб та бук (EN 1316-1:2012, IDT). Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2019. 24 с.
28. ДСТУ EN 1927-2:2019 Лісоматеріали круглі хвойні. Класифікація за якістю. Частина 2. Сосна (EN 1927-2:2008; АС:2009, IDT). Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2019. 22 с.
29. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення: 20.02.2026).

30. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/8073-10#Text> (дата звернення: 20.02.2026).
31. Про охорону праці : Закон України від 14.10.1992 № 2694-XII [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text> (дата звернення: 20.02.2026).
32. Лісовий кодекс України : Закон України від 21.01.1994 № 3852-XII [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text> (дата звернення: 20.02.2026).
33. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 20.02.2026).
34. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 20.02.2026).
35. Земельний кодекс України : Закон України від 25.10.2001 № 2768-III [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text> (дата звернення: 20.02.2026).
36. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 20.02.2026).
37. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення: 20.02.2026).
38. Uusitalo J. Introduction to Forest Operations and Technology. Helsinki : Metsäteho Oy, 2010. 287 p.
39. Spinelli R., Magagnotti N. Mechanized Harvesting Systems in Europe. Firenze : CNR IVALSIA, 2011. 68 p.
40. Stampfer K., Visser R. Forest Operations and Engineering. Vienna : BOKU, 2015. 312 p.
41. FAO. Forest Harvesting and Transport. Rome : FAO, 2018.
42. ISO 11850:2011. Machinery for forestry — General safety requirements. Geneva : ISO, 2011.
43. ISO 8082-1:2009. Self-propelled machinery for forestry — Roll-over protective structures. Geneva : ISO, 2009.
44. ISO 38200:2018. Chain of custody of wood and wood-based products. — Geneva : ISO, 2018. — 34 p.
45. EN 1309-1:2018. Round and sawn timber — Method of measurement of dimensions — Part 1: Sawn timber. — Brussels : CEN, 2018. — 28 p.

46. ISO 8082-2:2011. Self-propelled machinery for forestry — Roll-over protective structures — Part 2: Performance requirements and test methods for ROPS on forestry machines. — Geneva : ISO, 2011.

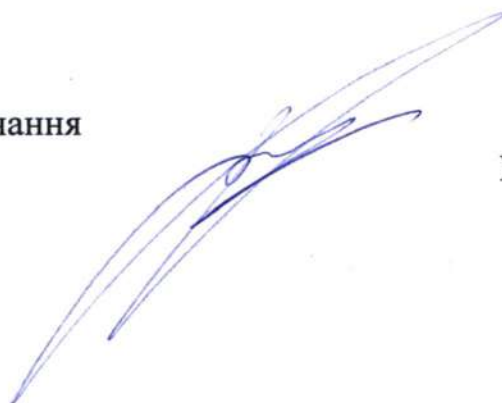
47. ISO 11850:2011. Machinery for forestry – General safety requirements. – Geneva : ISO, 2011. – 44 p.

48. ISO 8082-1:2009. Self-propelled machinery for forestry – Roll-over protective structures – Part 1. – Geneva : ISO, 2009. – 36 p.

49. ISO 12100:2010. Safety of machinery – General principles for design – Risk assessment and risk reduction. – Geneva : ISO, 2010. – 82 p.

50. FSC® Національний стандарт системи ведення лісового господарства для України. Київ, 2019. 141 с.

Начальник відділу навчання  
та розвитку персоналу



Віталій РОМАНЕНКО